

Krippel Éva

Az iskolai alkalmasság, iskolaérettség: halasztás vagy beiskolázás

Gyermekeim iskolás lesz. 2016. augusztus 31-ig betölti a hatodik életévét. Be kell íratnom az iskolába. (Állampolgári kötelessége a szülőknek.) De vajon hova? Melyikbe? Magyarba? Szlovákba? Vagy egyáltalán: iskolaérett a gyermek? Hisz még olyan játékos. És jön a sok feladat. Írnia, olvasnia kell – lehetőleg már decemberre, az év végére.

Kérdések, gondolatok, aggodalmak sora. Segít valaki a szülőknek? Ad valaki tanácsot vagy tippet? Meghallgatják, megfogadják vajon, ha van is tanács, javaslat? Belegondoltak, hogy bármilyen válasz, választás esetén a gyermek hátán csattan az ostor? Az ő sorsáról, legalábbis iskolakezdési, indulási esélyéről van szó.

A beiskolázás rengeteg feltételnek való megfelelést vár el a gyerektől. Szakmai szempontból e sok feltétel sok csoportba sorolható, melyekkel a beiratkozások idején évről évre egyre több újságcikk, weboldal, szakemberrel folytatott beszélgetés foglalkozik. Eredeti szándékom szerint ezeket készítettem megosztani a Katedra olvasóival. A készülődés során ismereteimben és a szakirodalomban lapozgatva bevezető gondolatokként a következők tódultak elém.

Nevelési tanácsadós szakemberként őszintén ajánlom a szülőknek, hogy bizzanak a gyermekeiket óvodában nevelő, fejlődésüket naponta figyelemmel kísérő pedagógusban. Beszélgessenek velük, hallgassák meg véleményüket a legdrágább kincsükkel kapcsolatban. Fogadják el a pedagógus véleményét akkor is, ha esetleg gyermekük bizonyos fejlődési területeken felmerülő lemaradását közli. Fogadják el mint tárgyilagos, objektív valóságot. A hiányosságok nem a szülők nevelési kudarca, sem az óvónő igazságtalan elfogultságának a következménye! Keresésük együtt a fejlesztés lehetőségét és módját. Ha szükséges, akkor bátran forduljanak szakmai segítségért. És ez itt legyen akár a reklám helye: minden járási székhelyen működik pedagógiai-pszichológiai tanácsadó, ahol pszichológusok, fejlesztő- és gyógypedagógusok állnak készen a tanács- és segítségnyújtásra.

Ne feledkezzünk meg arról, hogy nem egyszerre tanultunk meg járni és beszélni sem. Épp így az iskolaérettségnek is megvan az egyénekénti eltérő ideje. Ha a gyerek az óvodában marad még egy évig, akkor esélyt adunk az érésére szociális, szellemi és fizikai szinten is. A változás,

ami minden bizonnyal fejlődést jelent majd, lehet nagyon látványos, és így szülőként megbizonyosodhatunk arról, hogy gyermekük nem marad le semmiről. Nem „év-vesztes” lesz, hanem nyertes. Megnyeri a nyugodt, a nem követelménykényszerben történő egy éves fejlődés lehetőségét.

A korai, idő előtti beiskolázás esetén kudarcokat megélve egy életre elmeget a gyerekeknek a kedve a tanulástól. Hasonlóképpen járhat akkor is a gyermek, ha a magyar anyanyelvű szülő – saját elszalasztottként vélt esélyeit, a jobb érvényesülés vagy a szlovák nyelv könnyed elsajátításának hamis ideáját előtérbe helyezve – szlovák tannyelvű iskolába íratja gyermekét. Ilyenkor elfeledkeznek arról, hogy egy hatéves gyermek nem nyelvet tanulni megy iskolába. Nem hatévesen kell a szlovák nyelvet mint államnyelvet elsajátítani! (Főleg nem annak a gyerekeknek, akinek esetleg a szülője sem beszél jól szlovákul, vagy eddig soha nem szólalt meg otthon a magyaron kívül más nyelven). A mai iskola olyan magas elvárásokat, követelményeket állít az oda belépő gyermek elé, hogy van mit csinálnia a tanulóknak, ha meg szeretne ezeknek felelni. Ne akarjuk szülőként (hisz mi mindig a legjobbat akarjuk

a gyerekünknek!), hogy még a tanítási nyelv elsajátítása is terhelje a gyermeket. Hogy a tanító néni mondandóját ne értse. Hogy ne tudja, mi az, amit elvárnak tőle, hogy mit és hogyan kell tennie. Hogy csak lesse és utánozza azt, amit az osztálytársai tesznek (amennyiben azok értik az utasításokat). Ha ez történik, akkor tulajdonképpen mi magunk járulunk hozzá, hogy gyermekünk figyelemzavarossá váljon, ami akár a gyermek egész életére rányomhatja a bélyeget.

Gondoljunk csak bele, hogyan is reagálnánk, ha beültetnének bennünket egy terembe, idegen környezetbe, mondjuk, egy komoly szakmai előadásra, ahol nem vagyunk a birtokában a kommunikáció nyelvének. Egy ideig erőnk, figyelmünket latba véve összpontosítanánk az előadóra, majd lassanként lankadva mással kezdenénk el foglalkozni. Meglehet, hogy a körmünket piszkálnánk, ruhánkkal foglalkoznánk. Ha papírunk is van és toll a kezünkben, bizonyára firkálnánk, vagy az ablakon kifelé bámészkodnánk, vajon mi érdekes zajlik ott. Minden biztonnal leghamarabb a mobiltelefonnal is „játszanánk”, neteznénk vagy üzeneteket váltanánk az ismerőseinkkel. A lényeg, hogy az előadó, vagyis a tanító néni lenne a legkevésbé érdekes számunkra, aminek a következményét mindenki el tudja vonni: figyelmeztetés az órán, az utasítás többszörös megisméltése és annak szemrehányása, ami teljesen hiábavaló, hisz úgysem érti a címzett. Sikert a kedves Olvasónak, akár csak egy picit is, beleélni magát a helyzetbe? És ez ismétlődik óráról órára. Közben egyre sűrűsödik a tananyag, nő az elvárás. Idővel valószínűleg egyre fogékonyabbá válik a hallgató az előadó nyelvére, de mindez hiába, mert a nyelv elsajátítása közben az ismeretszerzésben olyan lemaradás gyülemlik fel, hogy szinte behozhatatlannak bizonyul...

Ezzel a tendenciával szembesülünk a szlovák iskolában magyarként tanuló gyermekek esetében. Higgyék el, hogy nagyon sokszor nem a gyerekek képességei a gyengék, csupán a beiskolázáskor nem kaptak meg minden esélyt a jó indulásra, kezdésre, majd a jobb teljesítmény nyújtására. Csak a KÖRÜLMÉNYEK nem voltak megfelelőek az adott gyermekeknek! A lemaradás azonban sok esetben visszafordíthatatlan következménnyel jár.

A fenti gondolatok sokkal inkább az iskolaérettség megítélésével és annak gyakori negatív következményeivel foglalkozó szakmai véleményt tükröznek, mintsem a nemzeti vagy nemzetiségi hovatartozás írásos kifejezése lennének. Jó pár éve igyekszem munkám során a lehetőségekhez mérten javasolni, mérlegeltetni, megfontoltatni a szülőkkel az iskolaválasztás és tanítási nyelv választásának kérdését. Fontos szempont, hogy mit nyújt az egyik és mit a másik intézmény, hogy milyen az iskola programja. De legalább ugyanannyira fontos, hogy a gyermek akadályok nélkül be tudjon illeszkedni a közösségbe, annak bárkivel azonos értékű tagja legyen. Az első pillanattól találja meg a helyét és saját magát benne. Adhasson a többieknek abból, amit az eddigi élete 6-7 éve során magáénak tud, és ugyanakkor szerezzen is a többiektől tudást, tapasztalatot. Tudja beépíteni magyarul az újat a már meglévő ismereteinek magyar rendszerébe, vagy szlovákul a szlovák rendszerébe (ha az van neki, esetleg az is van neki).

A választás lehetősége a szülő kezében van.

Jól fontolják meg, kérem, hogy mivel, hol, és főleg, hogyan indítják el gyermeküket az ismeretszerzés hosszú, göröngyös, de sok örömmel és tudással járó útján.

Pázmány Annamária

Iskolába készülünk

Az óvodából az iskolába történő átlépés nagy változást jelent a gyermek életében. Az iskolába lépő gyerekek megváltozik a napirendje, és kötelességei, feladatai lesznek. Ezt a változást akkor is nehéz megszoknia, ha kellőképpen felkészítik arra. Elsődleges szerepe és feladata ebben az óvodának van. Az óvodai nevelés célja, hogy megalapozza azon képességeket, amelyek felkészítik a gyermeket az iskolai életre és megkönnyítik az átmenetet. Természetesen az óvodai nevelésben a játék a főszerep. A legeredményesebb fejlesztés alapja a játék, hiszen ezen keresztül a gyerek tapasztalatot szerez, új ismeretekhez jut, fejlődik a személyisége.

Azok a gyerekek, akik három éves koruktól kezdve rendszeresen látogatják az óvodát, folyamatosan készülnek fel az iskolára. A célzott felkészítés valójában az óvodai nevelés utolsó szakaszában kezdődik meg. Ekkor a fő hangsúly azon képességek fejlesztésére kerül, amelyek feltételei az iskolaérettségnek.

Az iskolába lépő gyermekeknek képesnek kell lennie a kapcsolatteremtésre, az együttműködésre. Ezért hasznos a kapcsolaterősítő játékok alkalmazása is az óvodai nevelésben. Ilyen lehet például a *Sziámi ikrek* címen ismert játék, melynek során a gyerekek valamelyik testrészüknél „össze vannak növe”, vagyis egymáshoz tapadva kell mozogniuk zenére vagy megadott utasításra, miközben nem szabad szétválniuk. Az a páros nyer, aki a legtovább együtt tud maradni.

A változatos mozgásokkal fejlesztjük a nagy mozgásokat, finommotoros mozgásokat, térbeli tájékozódást, figyelmet, emlékezetet, kitartást, a szabálytudat kialakulását, együttműködést. A számtalan mozgásos játék közül példaként a *Kerül meg c.* játékot említeném meg, amely több képesség fejlesztésére alkalmas, például a szabálytudat, koordinált mozgás, ügyesség, figyelem, alakítás fejlesztésére különböző formák körülmozgásával. A játék lényege, hogy a földre rajzolt alakzatokat négykézláb kerüljék körbe a gyerekek (3-6 gyerek). Aki elsőnek végez, az a győztes.

A gyermeknek meg kell ismernie saját testét, önmagát, hogy el tudja különíteni testét a tértől. Fontos feladat a gyermekeknél a testkép kialakítása, megerősítése, a testfogalmak fejlesztése, a testséma fejlesztése, a bal-jobb irányok megkülönböztetése, a tér- és síkbeli viszonyok észlelésének kialakítása. A testkép és testfogalmak kialakítására alkalmas a *tükörjáték*, amely során a gyermek tükörben azonosítja önmagát, megfigyeli a jellegzetes külső tulajdonságait, megnevezi és megéri a testrészeit. A testfogalmak kialakítását szolgálja a test körülrajzolása és a körvonalak kiegészítése, azonosítása körvonal alapján, a babafürdetés, az orvosos játék, a különböző tenyérynymatok készítése, kirakók játéka.

A térbeli, síkbeli tájékozódás fejlesztésénél a gyermek saját teste a kiindulópont: magához viszonyítva